Oponentský posudek na diplomovou práci

Jan Karpíšek
Časovost jako malířské téma

FaVU VUT v Brně, 2004

Diplomová práce Jana Karpíška zkoumá tematiku času v malířství a nachází povzbudivé rozuzlení, když autor na úplném konci textové části říká, že malířské dílo ... „dokáže nastolit perspektivu, ve které je tragika plynutí času radostnou hrou vesmíru.“ (s.85) Tak tedy pojďme hledat kořeny této „radostné hry“!

V předložené diplomové práci se setkáváme hned s řadou cenných kvalit. Autor zvolil a v úvodu citlivě vymezil závažné téma, zpracoval je s poměrně značně soustředěným přístupem, zajímavě vybral z dějin umění výrazná a tematicky vhodná díla, která za pomoci vhodně vybrané teoretické literatury interpretoval. Obsahová struktura s jedinou výjimkou představuje přehledně uspořádaný celek, v němž je čtenář veden od úvodního svižně a pozorně formulovaného vymezení tématu (kapitola 1.1., v níž je problematika z valné části otevřena formou působivých a dobře formulovaných otázek), přes základní metodologický náhled (1.2.) až k jednotlivým kapitolám, které jsou seřazeny současně s ohledem na chronologii i určitou tematickou skladbu. V metodologickém úvodním vymezení lze za zásadní považovat vhodně použitý skeptický postoj filozofů (mj. J.Sokol) k možnosti vědecky a slovně („handicap verbálních věd“) zkoumat čas v kontrastu k optimistické tezi, že právě „Grafické ztvárnění by mohlo k poznání času zásadně přispět.“ (s. 6). Zde by možná namísto výrazu „grafické ztvárnění“ mohl být obecnější pojem „vizuální“ či „výtvarné“, nebo dokonce – v souladu s názvem celé diplomové práce – „malířské ztvárnění“.

V hlavním oddíle (II. Typy zobrazení času) autor v jednotlivých kapitolách sleduje různé tematické i filozofické okruhy, které se pojetím času zabývají. Volba je do jisté míry subjektivní, důraz na některé okruhy je ale úspěšně odůvodněn. Sebekritický nadhled dává autor najevo jednou ze závěrečných dílčích kapitol (2.13 Poznámka – opomenuté přístupy), v níž se dotýká okruhů, osobností či témat, jimiž se ve vlastní práci nezabýval, ale přitom cítí jejich příslušnost ke zvolenému tématu. Logickou součást práce tvoří soubor příloh, který je sumarizací zajímavého a obohacujícího materiálu. Samostatný oddíl s vlastními dřívějšími texty autora diplomové práce potvrzuje jeho dlouhodobý zájem o teoretické problémy výtvarného umění i o sledovanou tematiku. V neposlední řadě je třeba u výčtu kladných okolností připomenout i publicistické aktivity Jana Karpíška, který na internetovém portálu po dobu části svého studia kriticky obrazem i slovem komentoval určité okruhy aktuálního uměleckého dění – aspekt časovosti zde byl pochopitelně rovněž uplatněn. Do diplomové práce však tyto svoje aktivity autor vůbec nezačleňuje.

V celkové struktuře je rozsahově i tematicky hlavní prostor věnován autorovu překladu internetového materiálu – komentáře Nitina Kumara k buddhistickému Kolu života. V souvislosti s dalšími sledovanými tématy, s dobrou volbou názorných a typických příkladů (Monet, Slavíček, Hokusai aj.) není ale dostatečně opodstatněno, proč právě zde, v komplikované a možná až neústrojně popisné interpretaci spatřuje autor jádro své práce. Proč na ony obvyklé příklady časovosti v malbě (C. Monet) nenavazuje dalšími výraznějšími a hlouběji koncipovanými kapitolami (např. R. Opalka je zmíněn i reprodukován, ale jen velmi letmo). Příkladně pozoruhodný postřeh – srovnání díla B. Newmana a G. Richtera na str. 78 (pojem „rozmazaný prostor“) zůstává rovněž jen v nedotaženém náznaku. Rozsah dvaceti stran je věnován překladu interpretačního popisu, což vyvolává otázku, zda tento materiál rovněž neměl být spíše přílohou, zatímco v hlavní textové části se patrně měl objevit vlastní Karpíškův text zpracovávající nejpodstatnější podněty z tohoto zdroje. Naopak vedle velkého důrazu na časovost v díle Václava Stratila a vedle zmínky o práci Dalibora Chatrného (Dvouvteřinová kresba) zde zcela nelogicky chybí jakékoli uvedení časových kreseb Mariána Pally, přestože pocházejí ze stejného období a patří i do stejných souvislostí a náleží jim i stejně významné místo.

Po formální stránce je opakovaným problémem – zejména v autorově rozsáhlém překladu na str. 33 - 53 – neopravená větná skladba, tedy zejména chybějící čárky v souvětích. Rekord dosahuje autor na str. 44, kde ve větě začínající „Když začneme zkoumat....“ vynechává hned čtyři čárky.

Naopak ve větě na str. 63 ...“...prorůstání stromů dvou časově zřejmě vzdálených rovin do jedné (!),(?) je prakticky shodné s tím u Botticelliho“... je čárka použita nadbytečně. Kvalitu své práce tím autor zbytečně oslabuje. Nepozorností jsou i nedostatky v titulu, kde na obalu nacházíme název „Časovost...“, zatímco na vnitřním titulním listu je pojem „časnost“. Rovněž „anglické“ uvedení fakulty i vysoké školy velkými písmeny na titulním listu je nesprávné, stejně jako čárkou neoddělený a bez tečky uvedený vědecký titul vedoucího diplomové práce (správně má být „Mgr. Rostislav Niederle, Ph.D.“). Další drobnosti („organizmus“) není třeba podrobněji komentovat, podstatnější je obsahová rovina práce.

Ve své textové diplomové práci dokázal Jan Karpíšek odvést velmi podstatný výkon, shromáždil a utřídil rozsáhlý materiál a celý spis dokázal vést v rovině odborné teoretické studie. Se značnou mírou váhání nad dílčími výkyvy obsahovými i nad nedostatky gramatickými a formálními **navrhuji hodnocení výborně** s odvoláním na celistvost, rozsah i soustředěné sdělení.

V Brně 15. 5. 2005 doc. PaedDr. Radek Horáček, Ph.D.

K diskusi při obhajobě navrhuji tyto náměty:

1. Jak lze obhájit poněkud disproporční rozsah překladu věnovaného Kolu života (s.33-53)?
2. Které další autory z českého prostředí z oblasti současného umění by kromě chybějícího Mariány Pally bylo možné ještě doplnit?